

ДОСВІД ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

*В. І. Шепеліва, к. пед. н., доцент; Р. І. Дмитренко, к. філол. н., доцент;
Є. Є. Гончарова, старший викладач
Полтавський університет споживчої кооперації України*

Інтеграція України до світового освітнього простору передбачає модернізацію вищої освіти, орієнтовану на тенденцію розвитку соціально-професійної зрілості, посилення конкурентоспроможності випускників ВНЗ на українському і європейському ринках.

Сьогодні, коли в центрі сучасного освітнього простору стоїть наявність вміння працювати самостійно над підвищенням свого професійного рівня, викладач кожної дисципліни, у тому числі й іноземної мови має працювати над формуванням соціально-професійної зрілості випускника. Для цього необхідно формування нових якостей, поглядів, соціально-психологічної та комунікативної компетентності, вміння встановлювати та підтримувати контакт з аудиторією, надавати можливість студентам розкривати власні здібності, аналізувати свої погляди. Оскільки оволодіння іноземною мовою передбачає комунікативну діяльність, яка можлива лише в умовах інтерактивного спілкування, то включення студентів до групових і колективних форм роботи, які створюють умови для особистісної самореалізації, інтенсивної взаємодії та спільної творчої активності є необхідним.

Виходячи з цього, викладачі іноземних мов використовують для оволодіння соціально-професійними навичками такі види парної та групової мовленнєвої діяльності, як діалоги, диспути, обговорення проблем «за круглим столом» та інші.

Досвід роботи викладачів кафедри свідчить про те, що найбільш ефективними видами мовленнєвої діяльності у форматі соціально-професійної освіти студентів є комунікативні тематичні ситуації. Наприклад, діалог за ситуаціями:

- щоб Ви зробили для покращення життя в Україні, якби були Президентом?
- як би Ви презентували свою фірму іноземним інвесторам?
- які якості Ви мали б виявити, щоб довести свою конкурентоспроможність при влаштуванні на роботу?
- підприємницький ризик - що це?
- що потрібно знати митнику, щоб не створювати зайвої конфліктної ситуації?

Ці та інші ситуації обговорюються студентами на іноземній мові з використанням різних варіантів.

З метою виявлення ефективності впровадження різних видів комунікативної діяльності було організовано спочатку педагогічне спостереження, після чого найбільш ефективні види були відібрані для експериментального дослідження.

Головними критеріями ефективності вважалися:

- підвищення рівня оволодіння ІМ;
- підвищення рівня мотивації;

- можливість формування соціально-професійної зрілості студентів.

Запускним механізмом в оволодінні мовою психологи називають мотивацію (І. О. Зимня). Відомо, що відсутність мотивації веде до зниження активності, послаблення волі, до затримання досягнення мети. Ось чому у нашому дослідженні як важлива пружина процесу оволодіння іноземною мовою, вважались мотивація і саме на неї може впливати викладач. Досліджувачі вивчали весь арсенал мотиваційних засобів, типи і підтипи мотивації та їх резерви. Серед основних видів мотивації оволодіння іноземною мовою вивчалась зовнішня і внутрішня мотивації. Зовнішня мотивація знаходиться під впливом потреб суспільства і може мати соціальний і вузько особистісний характер. Як виявилось завдяки дослідженню, наші студенти проявляють головним чином позитивну зовнішню вузькоособистісну мотивацію. Прикладом можуть бути пояснення більшістю опитаних під час анкетування студентів. їх мотивація пояснюється бажанням отримати престижну професію, для чого необхідне знання іноземної мови.

Експериментальне дослідження проводилось за трьома етапами. Метою I етапу був збір і аналіз інформації про фактичний стан навчального процесу з іноземної мови засобами анкетування викладачів і студентів, виявлення найбільш ефективних видів комунікативної діяльності щодо формування соціально-професійних навичок.

II етап присвячувався вивченню якості видів іноземної мови студентами.

Слід зазначити, що два етапи нашого дослідження дали змогу виявити, які види мовленнєвої діяльності сприяють оволодінню ІМ, на думку викладачів, і чи вони співпадають з мотивацією студентів.

На III етапі було визначено, які саме види комунікативної діяльності забезпечують високий рівень оволодіння мовою і сприяють підвищенню рівня соціально-професійної зрілості студентів.

Досліджено, що студенти (86 %) і викладачі (92 %) надають перевагу диспутам (68 %), тематичним ситуаціям (55 %), читанню статей з професійним змістом (48 %) і особливо тим видам, які забезпечують розширення знань соціального і професійного характеру засобами іноземної мови.

Отже, ми маємо рацію констатувати, що якість оволодіння мовою I формування соціально-професійної зрілості випускників залежить від комунікативної мотивації, яка може бути перетворена у реальну рушійну силу процесу оволодіння іншомовним мовленням протягом усіх років навчання у ВНЗ.

Доцільно зауважити, що при цьому зростає вимога до сучасного викладача щодо широкої освіченості, загальної культури, глибоким знанням не тільки своєї дисципліни, але й майбутньої професії студента.